

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І
СПОРТУ УКРАЇНИ**

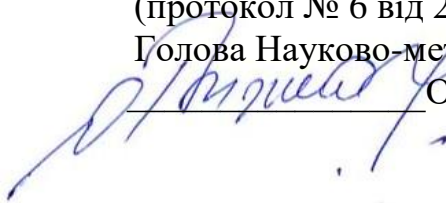
**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЗДОРОВ'Я, РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ**

КАФЕДРА ТЕРАПІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
(протокол № 6 від 28 серпня 2024 р.)

Голова Науково-методичної ради

Олександр ПИЖОВ

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕРГОТЕРАПІЯ В ПСИХІАТРІЇ**

рівень вищої освіти: другий (магістерський)

спеціальність: 227 Фізична терапія, ерготерапія

код дисципліни в каталозі вибіркових навчальних дисциплін: ВД.ФТЕ7

мова навчання: українська

Київ – 2024

Розробники:

Шевчук Юлія Володимирівна, PhD, викладач кафедри терапії та реабілітації, yushevchuk@uni-sport.edu.ua

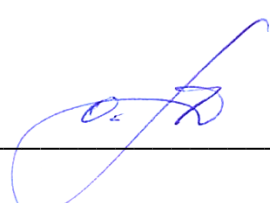
Вітомська Марина Валентинівна, PhD, викладач кафедри терапії та реабілітації, mvvitomska@uni-sport.edu.ua

РЕКОМЕНДОВАНО:

Кафедрою терапії та реабілітації
(засідання кафедри від 27.08.2024 р., протокол № 27)

Завідувач кафедри професор Олена ЛАЗАРОВА

ПОГОДЖЕНО:

Начальник
навчально-методичного відділу Ольга Д`ЯЧЕНКО

Начальник відділу забезпечення
якості вищої освіти Сергій ПОПОВИЧ

Анотація навчальної дисципліни. Дисципліна спрямована на формулювання знань про принципи побудови процесу ерготерапії в осіб із порушеннями психічного здоров'я, умінь застосувати в практичній діяльності теорії і доказову базу про моделі ерготерапевтичної практики в осіб із порушеннями психічного здоров'я; будувати програми ерготерапії для дорослих та дітей із порушеннями психічного здоров'я. Обсяг дисципліни 3 кредити ЄКТС. Основні теми: ерготерапія в психіатрії; ерготерапія осіб із тривожними розладами; ерготерапія осіб із розладами настрою; ерготерапія осіб із психотичними розладами; ерготерапія осіб із деменцією. Підсумкова оцінка формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Abstract of the discipline. The discipline is aimed at formulating of the knowledge about the principles of the process of ergotherapy in persons with mental health disorders, the ability to apply the theory and evidence base in models of ergotherapeutic practice in persons with mental health disorders; build ergotherapy programs for adults and children with mental health disorders. The volume of discipline is 3 ECTS credits. Main topics: occupation therapy in psychiatry; occupational therapy for persons with anxiety disorders; occupation therapy of persons with mood disorders; occupational therapy of persons with psychotic disorders; occupational therapy for people with dementia. The final evaluation is based on the results of current control and scoring.

Мета навчальної дисципліни – отримання теоретичних знань і практичних навичок побудови процесу ерготерапії в осіб із порушеннями психічного здоров'я.

Перелік компетентностей, які формуються під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до Стандарту другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 227 Терапія та реабілітація спеціалізації 227.2. Ерготерапія

Шифр	Компетентності
Загальні компетентності	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації. ЗК 04. Здатність виявляти та вирішувати проблеми. ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 06. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети. ЗК 07. Здатність працювати автономно. ЗК 08. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Спеціальні	СК 01. Здатність визначати проблеми фізичної,

<p>(фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК)</p>	<p>когнітивної, психоемоційної, духовної сфер, обмеження заняттєвої участі пацієнта відповідно до Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ).</p> <p>СК 02. Здатність клінічно мислити, планувати терапію, застосовувати науково обґрунтовані засоби та методи доказової практики (Evidence-based practice), аналізувати та інтерпретувати результати, вносити корективи до розробленої програми ерготерапії чи компонентів індивідуального реабілітаційного плану.</p> <p>СК 03. Здатність ефективно спілкуватися з пацієнтом/клієнтом, його родиною й опікунами, формувати розуміння власних потреб пацієнта та шукати шляхи їх реалізації, розробляти та впроваджувати домашню програму терапії.</p> <p>СК 04. Здатність до роботи у реабілітаційній команді та міжособистісної взаємодії з представниками інших професійних груп різного рівня.</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності. Спеціалізація 227.2 Ерготерапія (СКет)</p>	<p>СКет 01. Здатність застосовувати у практичній діяльності теорії та доказову базу щодо заняттєвої активності та заняттєвої участі пацієнта/клієнта, охоплюючи розуміння змісту, мети заняттєвої активності та її впливу на здоров'я і добробут людини, вміння оцінювати, аналізувати, адаптовувати заняттєву активність та застосовувати її у терапевтичний спосіб.</p> <p>СКет 02. Здатність оцінювати фактори пацієнта/клієнта (функції і структури організму, особистісні цінності, переконання та духовність), фізичне, соціально-економічне та культурне середовище, які впливають на його заняттєву активність у сферах самообслуговування, дозвілля (гри) та продуктивної (навчальної) діяльності.</p> <p>СКет 03. Здатність визначати доцільність проведення заходів ерготерапії, здійснювати скринінг та клієнтоцентричне оцінювання окремої особи, групи людей, організацій чи популяцій, формулювати та документувати цілі програми ерготерапії або складових індивідуальної програми реабілітації.</p> <p>СКет 04. Здатність розвивати та/або відновлювати функції організму, які впливають на здоров'я та обмеження заняттєвої участі та/або збільшення заняттєвої участі пацієнта/клієнта шляхом адаптації заняттєвої активності.</p> <p>СКет 06. Здатність створювати та адаптувати безпечне і доступне середовище життєдіяльності клієнта, змінювати фактори фізичного та соціального середовища з метою</p>

	<p>збільшення функціональної незалежності клієнта.</p> <p>СКет 07. Здатність аналізувати результати ерготерапевтичного втручання, коригувати програму, надавати рекомендації стосовно продовження реабілітації та вчасно, професійно і конфіденційно заповнювати необхідну документацію стосовно скерування, обстеження, планування та оцінки результатів ерготерапевтичного втручання відповідно до вимог професійного середовища.</p> <p>СКет 09. Здатність формувати та підтримувати терапевтичні стосунки з пацієнтом/клієнтом, використовувати методики підвищення мотивації, демонструвати навички культурно-чутливого та ефективного спілкування.</p> <p>СКет 11. Здатність співпрацювати з різними службами охорони здоров'я, соціальної політики і соціального захисту, пояснювати права осіб з обмеженнями життєдіяльності з метою збільшення зайнятої участі та інтеграції пацієнта/клієнта у суспільство.</p>
--	---

Обсяг навчальної дисципліни – 3 кредити ЄКТС, які розподіляються у годинах:

Форми навчання	Види навчальних занять				Самостійна робота	Разом
	лекції і	лабораторні	практичні	семінарські		
Денна	6	0	18	0	66	90

Статус навчальної дисципліни: вибіркова.

Передумови для вивчення навчальної дисципліни: успішне опанування такими навчальними дисциплінами:

на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти: «Клінічна психологія», «Основи медичних знань», «Клінічний реабілітаційний менеджмент при неврологічних дисфункціях», «Основи практичної діяльності у фізичній терапії та ерготерапії (вступ до спеціальності)».

на другому (магістерському) рівні: «Прикладна теорія ерготерапії», «Терапевтичні вміння та навички ерготерапевта».

Програма навчальної дисципліни.

Тематичний план навчальної дисципліни

Номер і назва теми	Кількість годин	
	денна форма навчання	
	усього	у тому числі

		л.	прак.	с. р.
Тема 1. Ерготерапія в психіатрії	14	2	4	8
Тема 2. Ерготерапія осіб із тривожними розладами	26	2	4	20
Тема 3. Ерготерапія осіб із розладами настрою.	22	2	4	16
Тема 4. Ерготерапія осіб із психотичними розладами	14		4	10
Тема 5. Ерготерапія осіб із деменцією	14		2	12
Всього годин:	90	6	18	66

Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Ерготерапія в психіатрії

Поняття про психічне здоров'я. Епідеміологія психічних захворювань в Україні. Основні проблеми в організації надання психологічної допомоги та підтримки в Україні. Класифікація психічних захворювань. Ерготерапія у психіатрії: позиція WFOT. Біопсихосоціальний підхід. Принципи практики в сфері охорони психічного здоров'я, орієнтованої на відновлення. Роль ерготерапевта в роботі з людьми, що мають психічні захворювання.

Тема 2. Ерготерапія осіб із тривожними розладами

Тривожні розлади: визначення, класифікація, етіологія, клінічна картина. Медичний менеджмент тривожних розладів. Ерготерапія осіб із тривожними розладами.

Тема 3. Ерготерапія осіб із розладами настрою.

Депресія: визначення, класифікація, епідеміологія, медичний менеджмент. Скринінг депресії. Методи лікування. Ерготерапія осіб із депресією: вплив депресії на виконання заняттєвої активності. Рівні втручання. Принципи втручання. Біполярний афективний розлад (БАР): визначення, класифікація, клінічна картина, лікування БАР. Ерготерапія осіб із БАР.

Тема 4. Ерготерапія осіб із психотичними розладами

Шизофренія та інші психотичні розлади: етіологія, клінічна картина, лікування. Вплив захворювання на заняттєве виконання. Методи та стратегії ерготерапевтичного втручання.

Тема 5. Ерготерапія осіб із деменцією

Деменція: визначення, класифікація, етіологія, клінічні прояви. Вплив на заняттєве виконання. Моделі, методи та стратегії ерготерапії

Тематика практичних занять

Номер і назва теми дисципліни	Номер і назва теми практичних занять	Кількість годин
		Денна форма навчання
Тема 1. Ерготерапія в психіатрії	1. Психічне здоров'я. Загальне поняття та український контекст	2
	2. Ерготерапія в психіатрії Принципи практики в сфері охорони психічного здоров'я, орієнтованої на відновлення. Роль ерготерапевта в роботі з людьми, що мають психічні захворювання.	2
Тема 2. Ерготерапія осіб із тривожними розладами	3. Тривожні розлади: визначення, класифікація, етіологія, клінічна картина. Медичний менеджмент тривожних розладів.	2
	4. Ерготерапія осіб із тривожними розладами.	2
Тема 3. Ерготерапія осіб із розладами настрою	5. Депресія: визначення, класифікація, епідеміологія, медичний менеджмент. Скринінг депресії. Методи лікування. Ерготерапія осіб із депресією: вплив депресії на виконання заняттєвої активності. Рівні втручання. Принципи втручання.	2
	6. Біполярний афективний розлад (БАР): визначення, класифікація, клінічна картина, лікування БАР. Ерготерапія осіб із БАР.	2
Тема 4. Ерготерапія осіб із психотичними розладами	7. Шизофренія та інші психотичні розлади: етіологія, клінічна картина, лікування.	2
	8. Вплив психотичних розладів на заняттєве виконання. Методи та стратегії ерготерапевтичного втручання	2

Тема 5. Ерготерапія осіб із деменцією	9. Деменція: визначення, класифікація, етіологія, клінічні прояви. Вплив на заняттєве виконання. Моделі, методи та стратегії ерготерапії	2
Всього годин:		18

Завдання для самостійної роботи студентів

Номер і назва теми дисципліни	Завдання	Кількість годин
		Денна форма навчання
Тема 1. Ерготерапія в психіатрії	1. Обґрунтування потреб населення України в ерготерапії для осіб із порушеннями психічного здоров'я.	4
	2. Таксономія активностей повсякденного життя для осіб із порушеннями психічного здоров'я. Науково обґрунтовані ефекти ерготерапевтичної практики в психіатрії: недосліджені питання та виклики. Пройти онлайн курс «Основи психічного здоров'я». Посилання на курс: https://members.physio-pedia.com/foundations-of-mental-health-course/	4
Тема 2. Ерготерапія осіб із тривожними розладами	3. Посттравматичний стресовий розлад (ПТСР): визначення, етіологія, клінічні прояви, вплив на заняттєве виконання. Пройти онлайн курс «Вплив травми на психічне та фізичне здоров'я». Посилання на курс: https://members.physio-pedia.com/the-impact-of-trauma-on-mental-and-physical-health-course/	10
	4. Можливості застосування ерготерапії в осіб із ПТСР	10
Тема 3. Ерготерапія осіб із розладами настрою	5. Післяродова депресія. Депресія у дітей та підлітків.	8
	6. Ерготерапевтичне втручання для осіб із синдромом хронічної втоми	8

	та синдромом професійного вигорання	
Тема 4. Ерготерапія осіб із психотичними розладами	7. Життя із психотичними розладами: аналіз закордонного та вітчизняного досвіду	5
	8. Принципи спілкування із особами, що мають психотичні розлади	5
Тема 5. Ерготерапія осіб із деменцією	9. Принципи взаємодії із особами, що мають деменцію	6
	10. Підготовка до підсумкового контролю	6
Всього годин:		66

Очікувані результати навчання з дисципліни: формулювання знань про принципи побудови процесу ерготерапії в осіб із порушеннями психічного здоров'я, завдяки:

знанням: про теоретичні рамки практики та моделі ерготерапії в осіб із порушеннями психічного здоров'я; про науково обґрунтовані ефекти ерготерапевтичної практики в психіатрії;

умінням: застосувати в практичній діяльності теорії і доказову базу про моделі ерготерапевтичної практики в осіб із порушеннями психічного здоров'я; будувати програми ерготерапії для дорослих та дітей із порушеннями психічного здоров'я.

Перелік програмних результатів навчання, яких досягають під час вивчення навчальної дисципліни відповідно до стандарту другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 227 Терапія та реабілітація спеціалізація 227.2 Ерготерапія

Шифр	Програмні результати навчання
ПРет	<p>ПРет 01. Застосовувати у практичній діяльності доказову базу стосовно зв'язку між пацієнтом/клієнтом в цілому, його заняттєвою активністю, середовищем життєдіяльності та їх впливу на здоров'я і благополуччя людини.</p> <p>ПРет 02. Застосовувати у практичній діяльності теорії та доказову базу щодо використання заняттєвої активності як основного терапевтичного інструменту ерготерапії у рамках біопсихосоціального підходу в реабілітації.</p> <p>ПРет 03. Визначати доцільність проведення заходів ерготерапії та здійснювати клієнтоцентричне обстеження окремої особи, групи людей, організацій чи популяцій.</p> <p>ПРет 07. Оцінювати, адаптувати та модифікувати вплив середовища життєдіяльності людини на її заняттєву активність.</p>

	<p>ПРет 08. Формувати та підтримувати терапевтичні стосунки з пацієнтом/клієнтом та його родиною та іншими причетними сторонами.</p> <p>ПРет 09. Усвідомлювати та дотримуватися етичних аспектів професійної діяльності ерготерапевта.</p> <p>ПРет 10. Ефективно співпрацювати з усіма членами мультидисциплінарної реабілітаційної команди та іншими фахівцями сфер охорони здоров'я, освіти та соціальної політики, залучених до надання послуг пацієнтам/клієнтам.</p> <p>ПРет 13. Володіти уміннями та навичками, необхідними для захисту інтересів окремих пацієнтів/клієнтів, груп або популяцій з метою їх максимально можливої заняттєвої участі у житті.</p>
--	---

Порядок оцінювання результатів навчання з дисципліни

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується з урахуванням результатів поточного контролю та заліку.

Протягом семестру здобувач вищої освіти може отримати максимальну кількість балів – 100 як суму балів за результатами поточного контролю на практичних заняттях та під час консультацій науково-педагогічних працівників з тем, на які не передбачено аудиторних годин. Використовуються такі форми поточного контролю та розподіл балів, які може отримати студент за тему:

Тематика практичних занять

Номер і назва теми практичних занять	Засоби оцінювання	Кількість балів за тему
1. Психічне здоров'я. Загальне поняття та український контекст	Експрес-контроль	10
2. Ерготерапія в психіатрії Принципи практики в сфері охорони психічного здоров'я, орієнтованої на відновлення. Роль ерготерапевта в роботі з людьми, що мають психічні захворювання.	Робота в малих групах	5
	Сертифікат проходження курсу Physiophedia Plus.	10
3. Тривожні розлади: визначення, класифікація, етіологія, клінічна картина. Медичний менеджмент тривожних розладів.	Робота в малих групах	5
	Сертифікат проходження курсу Physiophedia Plus.	10
4. Ерготерапія осіб із тривожними	Презентація	10

розладами.	самостійної роботи	
5. Депресія: визначення, класифікація, епідеміологія, медичний менеджмент. Скринінг депресії. Методи лікування. Ерготерапія осіб із депресією: вплив депресії на виконання заняттєвої активності. Рівні втручання. Принципи втручання.	Експрес контроль або Обговорення	10
6. Біполярний афективний розлад (БАР): визначення, класифікація, клінічна картина, лікування БАР. Ерготерапія осіб із БАР.	Робота в малих групах	10
7. Шизофренія та інші психотичні розлади: етіологія, клінічна картина, лікування.	Розгляд клінічних випадків	10
8. Вплив психотичних розладів на заняттєве виконання. Методи та стратегії ерготерапевтичного втручання	Презентація практичної роботи	10
9. Деменція: визначення, класифікація, етіологія, клінічні прояви. Вплив на заняттєве виконання. Моделі, методи та стратегії ерготерапії	Розгляд клінічних випадків	10
Усього		100 балів

Лектор під час завершення лекції з теми дисципліни знайомить здобувачів вищої освіти з відповідними завданнями для самостійної роботи та темами практичних занять.

Перед початком практичного заняття науково-педагогічний працівник ознайомлює здобувачів вищої освіти із формами поточного контролю, які будуть застосовуватись, і кількістю балів, які вони можуть отримати. Під час завершення кожного заняття кожному присутньому здобувачу вищої освіти оголошується кількість отриманих ним балів.

Здобувач вищої освіти, який протягом семестру отримав менше 34 балів, до заліку не допускається, і може в установленому порядку пройти повторне вивчення цієї дисципліни.

Заліки проводяться у порядку, визначеному у Положенні про організацію освітнього процесу в університеті.

Рекомендовані джерела інформації:

Основна література:

1. Conditions in occupational therapy: effect on occupational performance / [edited by] Ben Atchison, Diane Dirette. 398 p.
2. Creek's Occupational Therapy and Mental Health (Occupational Therapy Essentials). Occupational Therapy Essentials. Churchill Livingstone; 4 edition. April 15. 616 p.
3. Frolek Clark, G., Gavel, M. Occupational Therapy in Mental Health: A Comprehensive Approach. 2nd ed. Philadelphia: Elsevier, 2017. 320 p.
4. Crouch, R., Alers, V. Occupational Therapy in Mental Health: A Guide for Mental Health Professionals. 2nd ed. Oxford: Wiley-Blackwell, 2016. 304 p.
5. Wilcock, A. A., Hocking, C. Occupational Science: A Foundation for the Practice of Occupational Therapy. 3rd ed. London: Wiley-Blackwell, 2018. 368 p.
6. Townsend, E., Polatajko, H. J. Enabling Occupation II: Advancing an Occupational Therapy Vision for Health, Well-being, and Justice through Occupation. Ottawa: Canadian Association of Occupational Therapists, 2015. 400 p.
7. Tufanaru, C., Munn, Z. Evidence-Based Practice in Mental Health: A Guide for Occupational Therapists. London: Jessica Kingsley Publishers, 2020. 256 p.
8. Kinsella, E. A., Dinsmore, J. Theoretical Perspectives in Occupational Therapy: A Guide to Practice in Mental Health Settings. New York: Springer, 2019. 210 p.

Додаткова література:

1. Silvia Clutton, Jani Grisbrooke, Sue Pengelly (2006), Occupational Therapy in Housing.
2. Helen Lohman (2006) Occupational Therapy with Elders. Strategies for the COTA.
3. Kinsella, E. A., Baird, G. Occupational Therapy and Mental Health: A Practical Guide for Mental Health Practitioners. 3rd ed. London: Routledge, 2016. 320 p.
4. Sweeney, E. Creative Approaches to Understanding Mental Health: Strategies for Occupational Therapy Practice. 1st ed. Philadelphia: Jessica Kingsley Publishers, 2018. 240 p.
5. McKay, E. A. The Role of Occupational Therapy in Mental Health Recovery: A Practical Handbook. 2nd ed. New York: Springer, 2019. 276 p.
6. Daveson, B. A., Williams, J. A. Therapeutic Strategies for Mental Health: Occupational Therapy in Practice. 1st ed. Oxford: Wiley-Blackwell, 2020. 304 p.
7. Glover, A., Houghton, P. Occupational Therapy and Mental Health: Evidence-Based Practice in a Complex World. 1st ed. London: SAGE Publications, 2021. 280 p.
8. Fossey, E., Harvey, C. Occupational Therapy for Psychosocial Rehabilitation: A Practical Guide. 1st ed. London: Routledge, 2017. 260 p.

Електронні ресурси:

1. Cochrane Library. [Internet]. Available at: <https://www.cochrane.org/>
2. Egrotherapy Evidence Database. [Internet]. Available at: <http://www.otseeker.com/Resources/WhatIsEvidenceBasedPractice.aspx>
3. Сайт Всесвітньої Федерації Ерготерапевтів <http://wfot.org>
4. MoCa test. <https://www.mocatest.org/>
5. Allen Cognitive Levels Assessment. <https://allencognitive.com/allen-scale/>